

„Útočíme na elektrárny. Vzdejte se.“ NATO k Jugoslávii. Ověřené záznamy

- CZ24 News | 1. prosince 2022

„Máme prst na vypínači. Můžeme vypnout proud, kdykoli potřebujeme a kdykoli chceme. Stačí, když přijmete naše podmínky, a my to tažení zastavíme.“ Slova generála Surovikina? Nikoliv. Toto prohlašoval někdejší mluvčí Severoatlantické aliance Jamie Shea během vojenské kampaně NATO proti Jugoslávii, kdy alianční vojska bombardovala srbské elektrárny. Tento způsob vedení války NATO obhajovalo jako legitimní a z civilních obětí vinilo vedení napadené země. Citace činitelů NATO z roku 1999 se šířily v posledních dnech po sociálních sítích a ParlamentníListy.cz se je rozhodly ověřit. Dobové záznamy jsou na webu Severoatlantické aliance.

V posledních týdnech se pozornost západních médií upnula na nový způsob vedení války, k němuž přistoupila ruská vojska v čele s generálem Sergejem Surovikinem. Jedná se o rozsáhlé a systematické útoky na ukrajinskou elektrickou infrastrukturu, které paralyzují život v zemi. Podle informací amerického [National Public Radio](#), ruské ozbrojené síly minulou středu odpálily 70 raket na elektrické sítě a další důležitá zařízení, která uvrhla velkou část země, včetně hlavní metropole Kyjeva, do blackoutu.

Tyto letecké údery na elektrickou infrastrukturu Ukrajiny [tvrdě odsoudila ústy svého generálního tajemníka Jense Stoltenberga také Severoatlantická aliance](#), která Kyjevu přislíbila pomoc v obnově provozu zničených zařízení. Včerejší společná deklarace ministrů zahraničních věcí států NATO vydaná po jejich zasedání v Bukurešti, odsuzuje Rusko za „trvalé a bezohledné útoky, které připravují miliony Ukrajinců o základní lidské služby“.

Rusko však není první země, která na evropském kontinentu provádí tento typ vojenských operací, jejichž cílem je paralyzovat energetickou soustavu nepřítele. Během letecké kampaně vedené státy NATO na přelomu tisíciletí proti Jugoslávii alianční vojska systematicky bombardovala a ničila jugoslávskou elektrickou infrastrukturu. „Skutečnost, že světla zhasla na 70 procentech území země, ukazuje, že NATO má nyní prst na vypínači,“ [sdělil médiím tehdejší tiskový mluvčí NATO Jamie Shea](#) poté, co aliance započala začátkem května roku 1999 provádět masivní letecké údery na jugoslávskou elektrickou infrastrukturu. Během válečné kampaně vedené Severoatlantickou aliancí proti Jugoslávii byly bombardovány elektrárny, [včetně největší uhelné elektrárny nesoucí jméno vynálezce Nikoly Tesly, nacházející se v Obrenovaci 30 km od Bělehradu, která zásobovala hlavní město elektrickou energií](#). „Můžeme vypnout proud, kdykoli potřebujeme a kdykoli chceme,“ pochlubil se tehdy Shea.

[Na tiskové konferenci 25. května 1999 v Bruselu alianční mluvčí Jamie Shea tento způsob vedení války obhajoval jako nutný a legitimní](#). Na dotaz Norské tiskové agentury, proč NATO svým bombardováním připravuje 70 % srbské populace o elektrinu a dodávky vody, Shea tehdy odpověděl slovy: „Elektrina bohužel pohání také systémy velení a řízení. Pokud prezident Milošević skutečně chce, aby všichni jeho obyvatelé měli vodu a elektrinu, stačí, když přijme pět podmínek NATO, a my toto tažení zastavíme. Dokud tak ale neučiní, budeme pokračovat v útocích na cíle, které dodávají elektrinu jeho ozbrojeným silám. Pokud to bude mít dopady na civilní obyvatelstvo, je na něm, aby se s tím vypořádal.“

Shea tento přístup vůči srbskému civilnímu obyvatelstvu mimo jiné ospravedlňoval situací kosovských Albánců, kteří si prý také sami dost vytrpěli. „Voda a elektrina byly bohužel nadobro

vypnuty, nebo alespoň na dlouhou, dlouhou dobu pro všech těch 1,6 milionu kosovských Albánců, kteří byli vyhnáni ze svých domovů a kteří utrpěli ne nepříjemnosti, ale v mnoha případech trvalé poškození života. Možná to není rozdíl, který by se každému líbil, ale pro mě je tento rozdíl zásadní,“ obhajoval tehdy tiskový mluvčí NATO letecké útoky aliance na jugoslávskou civilní infrastrukturu.

„Válečná letadla NATO v neděli zasáhla již tak ochromenou jugoslávskou elektrickou síť, takže miliony lidí zůstaly bez proudu a zemi hrozí nedostatek vody. V neděli byly již druhou noc po sobě miliony obyvatel bez proudu, protože NATO pokračovalo v těžkém bombardování dodávek elektřiny. V neděli pozdě večer zasáhla aliance elektrárnu v Kostolaci východně od Bělehradu a nejméně dvě další zařízení, čímž zcela přerušila dodávky energie do Novi Sad a Niše, dvou největších měst po Bělehradu,“ [**napsal 24. května, tedy přesně jeden den před uskutečněním tiskové konference Jamieho Shea, deník Associated Press.**](#) Podle AP byla cílem těchto útoků zřejmě snaha podnítit odpor domácího obyvatelstva proti prezidentovi Slobodanu Miloševićovi.

„Vykreslili nás jako divochy a teď nás chtějí vybombardovat do doby kamenné,“ [**sdělila jedna srbská žena reportérům deníku The Washington Post.**](#) „Pozdravujte Hillary a Madeleine,“ utrousila ironicky s odkazem na první dámu Hillary Rodham Clintonovou a ministryni zahraničí Madeleine K. Albrightovou. „Víc než smrti se bojím toho, jaký teď bude náš život,“ posteskl si jiný obyvatel. „Chtějí znemožnit život. Jednak přímo zabíjením, nepřímo ničením vody, elektřiny, všeho,“ hodnotila tehdejší kampaň NATO proti své zemi srbská ministryně zdravotnictví Leposava Miličevićová.

Tehdejší alianční způsob vedení války proti Jugoslávii kritizovala také řada lidskoprávních organizací včetně Human Rights Watch. Bombardování Jugoslávie vojsky NATO tehdy podpořila i Česká republika pod vládou premiéra Miloše Zemana (ČSSD), která byla čerstvým členem aliance. Miloš Zeman se minulý rok již jako český prezident během návštěvy Srbska za toto své rozhodnutí omluvil a požádal srbský národ o odpuštění.

ZDROJ: PL